

6. CONCLUZII

ale fazei de execuție I Ib

Este oportun să începem prin a invoca chiar titlul proiectului: *Prestigiu și Putere. Obiecte de podoabă nemetalice din muzeele românești, cu un studiu arheometric pentru determinarea originii mărgelilor de chihlimbar*. Am discutat până aici aproape numai despre mărgelile recuperate din diverse necropole; care este legătura dintre *mărgelile și prestigiu sau putere?*

Percepția actuală a mărgelilor, ca obiect de port, se află într-o zonă derizorie, undeva între mondenitatea mărunță și bâlci, sau se asociază cu o tarabă de la malul mării, cu obiecte ieftine și oarecum vulgare, eventual cu conotații etnice (mai ales în șiraguri cu compoziție specifică, precum monedele perforate). Nu s-au schimbat multe lucruri, din antichitate, în privința *semioticii sociale* a șiragurilor de mărgelile; s-au deplasat doar niște accente. Și atunci – sau mai ales atunci – obiectele de port și de podoabă erau purtătoarele unor semnificații etnice și sociale, obiecte menite să traseze ceea ce antropologia contemporană numește *granițe* pentru demarcarea unor grupuri umane. Ca marker etnic, șiragurile de mărgelile au fost *brand-ul* sarmaților – populație indoeuropeană din familia iranică – de la care moda portului a influențat vecinii direcți, precum carpicii, goții, dar și romanii. Culturile dezvoltate la Dunărea de Jos au fost rodul coabitării și a contaminărilor reciproce, particularitățile inițiale pierzându-se, finalmente, într-un mix particular locului și epocii.

Cât despre *granițele intra-sociale*, analizele de caz performată în secțiunea 4 au demonstrat că mormintele care conțin chihlimbar se detașează de restul printr-un inventar cu mult peste medie, marcând o limită socială, clasa dominantă a societății (fără a ne referi aici la vârfurile de gen princiar, care presupun ansambluri diferențiate). Perspectiva marxistă asupra istoriei (care nu va obosi a da târcoale minților leneșe) era greșită fiindcă transpunea la scară istorică *valorile secolului al XIX-lea*. Absența unor mărturii clare asupra existenței *proprietății funciare* în societățile „barbare” de la sfârșitul antichității, în sensul cel mai „capitalist”, cu acte „la notar”, nu este nicidecum un semn al egalitarismului social. *Valorile* acelor societăți se aflau în altă zonă, precum *faima* (vitejilor, de exemplu), *prestigiul* (conducătorilor înțelepți) și *puterea* celor care hotărau pacea și războiul, viața și moartea. „Proprietatea” era ceva care se lua sau se pierdea cu arma, nu ceva care se apăra la tribunal, iar „averea” era recunoașterea socială, semnele de distincție, nu o nevolnică bucată de pergament. Studiul comparat al necropolelor din *barbaricum* și din Imperiu roman nu arată un comportament net diferit în privința distribuției inventarelor funerare, adică reprezentarea rangurilor sociale; or – Imperiul roman era un stat „modern” perfect constituit, cu inechități sociale – inclusiv de proprietate – destul de stridente. Dacă am judeca disparitățile sociale strict prin prisma distincțiilor funerare, atunci inechitatea socială din *barbaricum* era încă și mai adâncă.

Cât despre limitele *etnice*, am avut deja ocazia de a remarca faptul că apartenența la o anumită comunitate este marcată, pentru toate populațiile antice din zonă, pe vestimentația feminină, care este *specifică și locală*, spre deosebire de semnele distinctive masculine, între care predomină *pragmatismul* armelor și uneltelor (bărbații din totdeauna

s-au definit pe sine prin *meserie*), cu un caracter paneuropean dominant, deci fără specific etnografic. Problemele apar tot la nivelul percepției noastre (fie și de „cercetători”), care operăm cu *concepte* etnice, cu etichete precum *daci*, *goți*, *romani*. Conceptele sunt necesare, în fapt chiar indispensabile gândirii teoretice, fără de care nu se pot surprinde fenomenele cu caracter de generalitate; doar că generalizările sunt de multe ori neglijente, iar recipientele conceptuale respective sunt etichetate uneori făcând abstracție de conținut. Statutul etnic nu este o revelație, o apariție spontană *ab nihilo*, nici o realitate imuabilă de tip metafizic; coagularea etnică este un *proces*, răspunzând nevoii oamenilor de *apartenență* la grup, de protecție și identitate, iar el poate fi descris, eventual, ca un *vector*; de aceea numele diverselor entități antice, așa cum le cunoaștem din izvoare, sunt niște *convenții*, nu niște realități „obiective”. Din astfel de motive, markeri etnici de genul salbelor de mărgele pot avea, pentru secolul III, semnificația „sarmați”, eventual înrudiți sau aliați ai sarmaților (de pildă carpii), în secolul IV pot semnifica „un supus al goților”, iar în secolul V – modă „scitică” (adică a cetățenilor provinciei romane Scythia, adică Dobrogea). Derapajul (sau *vectorul*) de semnificație este tocmai indicatorul turbulențelor etnice din regiune.

Vom progresa acum la titlul fazei de execuție: *Studiul artefactelor de epocă romană și post-romană*, care indică obiectivele științifice propuse a fi atinse printr-un set de activități complementare: înregistrarea și documentarea pieselor arheologice, prelevarea probelor, analize de laborator, interpretarea rezultatelor, studii de distribuție a diverselor resurse minerale pe teritoriul României, efortul de diseminare a rezultatelor cercetării. Fiecărei activități îi corespund largi secțiuni ale raportului și nu este necesar să le rezumăm aici. Consider însă necesar să punctez cele mai importante achiziții ale diverselor secțiuni ale raportului.

Secțiunea geologică a raportului are ca obiectiv generic să sistematizeze date despre resursele minerale din România, ca un breviar – de uz arheologic – care să sugereze elemente de interpretare istorică. Dincolo de lozinci naționaliste de genul „țara noastră aur poartă, noi cerșim...”, istoricul trebuie să ia totdeauna în considerare resursele economice pe care un teritoriu le pune la dispoziția locuitorilor săi. Resursele geologice ale teritoriului românesc sunt considerabile, așa cum sugerează Harta 4 (resurse nemetalifere), unele din aceste resurse fiind rezonante în discuția asupra inventarelor funerare, precum calcedonia, jaspul, ametistul, lemne silicifiate, granați, opal, agat, etc. Harta în cauză, realizată la Institutul Geologic Român (ca și celelalte), se completează fericit cu subsecțiunea 2.4. (Gemele din România, material pe care îl datorăm colegilor de la Universitate), în care se sistematizează ocurențele de pietre semiprețioase, potențial utilizabile în diverse epoci istorice (unele atestate). Remarcăm prezența calcedoniei, varietatea carneol, frecvent întâlnită în necropolele epocii, în zona Munților Apuseni, ceea ce, atât pentru sarmați, dar și pentru confederația gotică amalică, sau pentru civilizația romană târzie de la Dunărea inferioară *constituia marfă de import*. Mai observăm absența unor materiale uzuale în podoabele epocii, precum lapislazuli (o altă „semnătură” sarmatică), venit la Dunăre pe filiera stepelor, alături de care se aliniaza materii „tropicale” precum scoicile marine sau coralul, produse procurate de la distanțe considerabile, la prețuri pe măsură.

O altă subsecțiune (2.3), pregătită de Universitatea București (Facultatea de Geologie) ne aduce aminte un lucru elementar, dar pe care tindem să-l uităm, și anume că

problema *resurselor* este una holistică. Nu putem discuta *doar* asigurarea resurselor de aur, sau de sare, sau de staniu, sau de chihlimbar, fiindcă resursele unui teritoriu formează un sistem, cu puncte de sprijin sau cu slăbiciuni (precum staniul), incluzând aici resursele biologice, precum resursa umană sau fertilitatea pământului. Conștient sau nu, *managementul politic*, din indiferent care epocă, se referă la *asigurarea resurselor unei societăți*, sau la protejarea lor. Din această perspectivă – pe care nici eu nu am înțeles-o imediat – excursul istoricizant al colegei Antonela Neacșu este rodnic, provocând un efort *holistic, sistemic*. Nu pot să privesc Harta 3, a resurselor petrografice din zona Carpaților de curbură – atât de generoase – fără a-mi evoca Tezaurul de la Pietroasa, din același areal geografic. Aceasta este nu numai cea mai importantă descoperire arheologică realizată vreodată pe teritoriul României, dar și cel mai important monument *européan* al Epocii Migrațiilor. Îngroparea acestui fabulos tezaur – pe care doar febra faraonilor, de după Tutankamon, l-a mai retras din atenția publică – în zona Buzăului nu este deloc întâmplătoare, după cum demonstrează multitudinea de alte descoperiri „mărunte” de piese de port de rang aulic, realizate în același „stil policrom” (cu granate în caboșoane de aur), în același secol V, dar și în perimetrul aceluiași județ, Buzău¹. Or – tocmai acesta este perimetrul de referință al proiectului, locul de unde se recoltează prețioasa piatră caldă – *romanitul*.

Unul dintre aspectele cheie ale proiectului se referă la sesizarea frecvenței podoabelor de chihlimbar în epocă, plecând de la constatarea inițială că pentru anumite intervale nu sunt, sau nu prea sunt cunoscute descoperiri de gen, iar pentru alte intervale, sau teritorii, descoperirile sunt relativ obișnuite. Precizarea recurențelor arheologice pe zone cronologice și teritoriale diferite a reprezentat un prim obiectiv.

Studiul prezentat de colega Liana Oța, specialist consacrat al necropolelor romane timpurii, vine să ofere un peisaj arid, în care singura concluzie pertinentă este că acest prețios material, chihlimbarul, este cvasi-absent în colecțiile de la Dunărea mijlocie și inferioară, în ciuda faptului că secolele I-II sunt considerate ca vârf în gliptica romană a ambrei². Am continuat secțiunea arheologică a raportului cu un studiu similar, destinat a demonstra, pe baza unei bibliografii covârșitoare, *absența* chihlimbarului din orizonturile funerare turanice (sau de origine euro-asiatică), care domină intrarea în evul mediu, la Dunărea mijlocie și inferioară. Interesant de observat – cele două cazuri de penurie nu au deloc aceeași explicație. În cazul romanilor, ritul incinerăției este cel care a lăsat atât de puține mărturii, fiindcă ocurența arheologică a chihlimbarului este, în primul rând, una funerară; piese spectaculoase de chihlimbar, specifice secolului II, apar și în Dacia traiană, dar sunt puține, semnificând marginalitatea provinciei. În cazul nomazilor de origine euro-asiatică explicația este alta, ținând de conformația mentală, de *absența chihlimbarului* în zonele de formare a culturilor turanice și satisfacerea unor necesități similare (protecția împotriva vrăjilor și a bolilor³) *prin alte mijloace*.

Studiile de caz pe câte o necropolă mare a civilizațiilor Cerneahov (Mihălășeni, jud. Botoșani) și romană târzie (*Beroe*, Piatra Frecăței, jud. Tulcea) a prilejuit înțelegerea funcțiilor sociale ale podoabei de chihlimbar. Ea apare în morminte ale părții femeiești, indiferent de grupa de vârstă, caracteristică comună a ambelor culturi. De-a lungul

¹ Harhoiu 1998.

² Strong 1966.

³ Wilson 1891.

antichității târzii se observă o tendință de diminuare a cantității de chihlimbar. Și aici – cauzele pot fi multiple. Cea mai bună frecvență se remarcă în mediul sarmatic pre-erneahovian, dar ea poate fi legată de frecvența mai mare a salbelor de mărgelă la sarmați. Aceste piese apar și în orizontul erneahovian, putând fi legate – cel puțin genetic – de elementul sarmatic din complexul gotoid. Și aici situația din lumea romană târzie este similară; craniile deformate artificial de la Beroe *nu* sunt ale vechilor cetățeni romani, ci, cel mai probabil, ale unor elemente sarmatice care s-au refugiat din Câmpia română; sub influența acestora, procentul salbelor de mărgelă din necropolele romane crește semnificativ, din orizontul timpuriu, în cel târziu, în special în secolul IV, pentru că, sub efectul diluării specificului etnic original și al difuziei sarmaților în masa cetățenilor romani, să fie părăsită atât tradiția craniilor deformate, cât și portul salbelor de mărgelă (care nu atât dispar, cât diminuează numeric, de la sute de mărgelă pe un șirag, la valori care se exprimă cu o cifră).

Alterări comportamentale se pot sesiza în obiceiul funerar înspre sfârșitul antichității (care, la Dunărea de Jos, este contemporan dezarticulării *limes*-ului), fie sub presiunea cucerniciei creștine, care impune, încet dar aproape sigur, renunțare la practici păgâne, precum depunerea de ofrande alimentare (obicei perpetuat însă, perfid, până în zilele noastre, sub forma *banchetelor funerare*), dar și la excesele de etalare a opulenței; procesul acesta va fi lung, încheindu-se undeva la orizontul veacului VIII⁴. Tendința de exprimare mai reținută a poziției sociale în limbaj funerar se intersectează însă cu o recesiune economică lungă, chinuitoare și, finalmente, fatală statului „roman” antic, iar diferența nu este totdeauna ușor de făcut. Participarea la un alt proiect de cercetare în parteneriat, Archaeomet, mi-a prilejuit constatarea faptului că obiectele de port romane ale secolului al VI-lea, dar și moneda curentă de „bronz” (cupru pur), sunt semne ale crizei sistemice a imperiului. Aceste constatări sunt importante în perspectiva acelei evaluări globale a resurselor unui ansamblu social. Aparenta diminuare a numărului de piese care pot fi asociate unor complexe arheologice ale veacului V (greu de măsurat, deocamdată), dar și dispariția chihlimbarului din orizontul funerar roman al veacului VI (fapt extrem de clar exprimat în cea mai mare necropolă *scitică*, de la Beroe), sunt semne ale aceleiași decăderi, alături de dispariția altor *semne ale prestigiului*, semne mărunte, și ele, dar expresive, precum carneolul, coralul, sau scoicile tropicale.

Această diminuare a circulației chihlimbarului, până la extincție, *nu* este rezultatul unor schimbări dramatice ale mentalului locuitorilor *Sciției*, așa cum demonstrează frecvența remarcabilă a pieselor de chihlimbar din orizontul bizantin al veacurilor XI-XIII, care vor face și ele obiectul unui studiu aparte, pentru faza finală a proiectului.

Iată cum *prezența* sau *absența* chihlimbarului, în anume societăți, poate fi un indicator al *puterii și prestigiului*...

Complicatele intrigi geopolitice de la Dunărea mijlocie pot și ele urmărite în distribuția pieselor de chihlimbar, așa cum deja am arătat în finalul secțiunii arheologice a raportului. Dacă teritoriile romane de la Dunărea de Jos, altfel sub semnul și influența gepizilor (vezi mania pieptenilor bilaterali), sunt în clară suferință în veacul VI, nu la fel se întâmplă în teritoriile sub control gepidic, pentru care distribuția acestui bun este încă una normală, iar prin comparație cu vecinii – opulentă. Dincolo de Dunărea mijlocie, pe

⁴ Brather 2005, 168.

segmentul pannonic, în ținuturile controlate de longobarzi (sau lombarzi, cum au fost numiți apoi, în Italia), constatăm din nou o diminuare drastică a prezenței ambrei în ansamblurile funerare. Situația, limpede, trebuie pusă pe seama politicilor de ostilitate reciprocă⁵. Este „diferența” pe care o pun între ei și *ceialalți* învingătorii hunilor, gepizii. Remarcabil este că pentru a reuși așa ceva gepizii au trebuit să deturneze secularul *Drum al chihlimbarului*, cu câteva sute de kilometri mai la est, ceea ce, pe de o parte, nu pare să fi fost o sarcină simplă, pe de alta – demonstrează că gepizii nu făceau economie de eforturi când se puneau problema de a-și asigura un monopol. Chihlimbarul devine *unul dintre simbolurile de identificare etnică* ale germanilor de pe Tisa. Simbolul acesta a fost ținut în viață atâta vreme cât a fost posibil, chiar și după 567, când puterea gepidică este aneantizată de noii stăpâni din centrul Europei – avarii. În ciuda faptului că după această dată comerțul cu Baltica se sistează, după cum atestă evidența negativă a monedei de aur romane la țărmul Balticii, piesele de chihlimbar continuă să apară în mormintele epocii avare timpurii, adică încă vreo trei generații, *asociate cu obiecte tipice culturii gepidice*. Altfel spus, chihlimbarul, deși tot mai greu de procurat, continuă să definească etnicul gepidic, *atâta vreme cât el există*; de la sfârșitul veacului dispar oricare urme care să permită identificarea gepizilor în cimitirele avare, inclusiv chihlimbarul.

Un alt pivot al discuției despre *asigurarea resurselor* este reprezentat de expertizele laboratoarelor din proiect pe probe prelevate din obiecte arheologice de chihlimbar. Am discutat chestiunea mai pe larg, în finalul secțiunii 5 – Laboratorul Romanit. Am să încerc aici doar să punctez consecințele la nivel istoric, fie și sub forma ipotetică pe care o putem etala la acest moment. Teritoriile de la Dunărea de Jos, de pe ambele maluri ale fluviului, au o particularitate greu de echivalat în Europa: accesul la două surse de chihlimbar, de valori relativ egale, respectiv cel baltic, pe filiera *Drumului Chihlimbarului*, dar și chihlimbarul de Buzău, pe filiere mai puțin clare. Expertizele de laborator ne certifică, până aici, că în ambele areale de referință, și în Babrarium, și în Imperiu, se folosea în alcătuirea podoabelor, de o manieră similară, și material de origine baltică, și de origine buzoiană, ambră de origini diferite întâlnindu-se chiar și în compoziția unor coliere.

Importanța romanitului în asigurarea materiei prime pentru colierele de mărgelă este sugerată și de comparația de frecvență a chihlimbarului în inventarele cerneahoviene, distanța până la Munții de Curbură părând invers proporțională cu recurența de chihlimbar; așa este, dacă la Mihălășeni (pe Prut) există *aproape* la fel de mult chihlimbar ca la Târgșor, dar mult mai mult decât la Budeni (pe Nistru).

Dacă este așa, înseamnă că chihlimbarul se exporta, din zonele de culegere, în stare brută. În partea finală a Secțiunii 4 – arheologie, am încercat să aduc mai multe argumente strict arheologice, din Dobrogea, dar și din Ungaria sau Anglia. Am să punctez aici, suplimentar, că exemplul eminent al atelierelor de gliptică în ambră se află la Aquileia, adică *la capătul drumului chihlimbarului*, deci în proximitatea „clientului final”, iar că, complementar, depozitele de chihlimbar descoperite în Polonia sunt compuse mai ales din chihlimbar *brut*⁶.

⁵ Descrie cu lux de amănunte în Curta 2005, cap. 5.

⁶ Wielowiejski 1987. Poziția celui mai târziu depozit (prima jumătate a veacului V), la Basovia (voivodat Lublin), se află pe cursul mijlociu-superior al Vistulei, presupunând o rută încă și mai răsăriteană decât presupune autorul (harta de la p. 81). Curios mi se pare că tipologia pieselor

Chestiunea dispariției chihlimbarului din siturile dobrogene, în sec. VI, este complicată tocmai de această dublă opțiune în procurarea materialului. Teoretic, meșterii dobrogeni ar mai fi putut procura chihlimbar buzoian. Teoretic, fiindcă acest lucru nu se întâmplă. Despre situația politică din zona Carpaților de Curbură nu se prea știe mare lucru, după sfârșitul imperiului hunic (al treilea sfert al veacului V) și până cel puțin în al patrulea deceniu al veacului VI, când în zona Dunării de Jos sunt atestați documentar *sclavenii*, populație pusă în mod obișnuit în legătură cu strămoșii slavilor⁷. Vești ceva mai concrete există numai pentru ultimul deceniu al veacului VI, când pe meleaguri buzoiene – cu o aproximație destul de bună⁸ - domnea un anume Musokius, un nume grecizat care reproduce anticul *Musaios*, adică tocmai numele Buzăului (ne putem deci întreba „cât de străin” era acesta). În anturajul acestuia se afla și „trădătorul gepid”, un personaj care, evocat în acest context, ne poate cel puțin sugera că gepizii, fără să fi locuit acolo, cunoșteau și zona, și resursele, de mai multă vreme, gepidul cunoscând țara suficient de bine pentru a servi romanilor de ghid al trupelor de ambuscadă, pe timp de noapte. Oricum, relațiile romanilor cu sclavenii au fost suficient de proaste pentru a nu fi necesară și intriga germanică, iar absența chihlimbarului și din această zonă secundă de aprovizionare este explicabilă.

... Dar nu *perfect* explicabilă. Slavii – sau sclavenii surselor scrise – foloseau ritul incinerăției, așa încât necropola de la Sărata Monteoru nu poate oferi indicii asupra exploatării – sau nu – a resurselor de chihlimbar. Sclavenii erau, la urma urmei, niște „străini” (?) care nu cunoșteau toate văgăunile locului⁹, deci ar fi putut să nu cunoască sau nu nu aprecieze ambra buzoiană. Pe de altă parte, în inventarul Muzeului Național de Istorie există mai multe șiraguri de sticlă arsă, de la Sărata, ceea ce atestă utilizarea ei pe o scară mare (estimare; necropola nu este publicată). Or – mărgelile de sticlă erau de manufactură *romană*. Că slavii ar fi putut să-și asigure produsele doar din jaf, sau că invers – tocmai de aceea jefuiau, este totuși discutabil. Un produs de care ai nevoie în mod sistematic se asigură prin metode sistematice. Vânzarea de sclavi ar fi un răspuns, deși negat cu pudoare de istoricii slavi...

Cum se întâmplă în știință, această etapă de realizare a proiectului de cercetare a adus multe răspunsuri, dar încă și mai multe întrebări. Nu știm încă nimic despre natura chihlimbarului vehiculat în interiorul arcului carpatic (erau gepizii clienții „musokienilor”?, sau „buzoienilor”). Nu știm dacă chihlimbarul bizantinilor provenea din Muntenia (puțin probabil), sau de pe noile rute comerciale răsăritene, deschise de „varegi”. Acestea, și altele, vor rămâne de clarificat în etapa finală a proiectului.

Toate cele trei rapoarte ale colegilor analiticieni au subliniat dificultățile generate de chihlimbarul arheologic alterat, proprietățile standard ale chihlimbarului baltic, așa cum au fost consacrate de literatura de specialitate, în urma studiilor pe materiale *de origine controlată* (deci nealterate), fiind greu de recunoscut pe materialul arheologic. De aici – posibil – o rată mai scăzută de identificare a chihlimbarului baltic, în buletinele de

---

prelucrate (reprezentând cam 1/10 din masa totală) exclude amuletele; oricum, din tezaurul original a supraviețuit o mică parte, ceea ce face judecata tipologică negativă inoperabilă.

⁷ Sau – așa ar trebui să fie. Cea mai obișnuită abordare este aceea de a fi declarați „slavi” fără multe probleme. Exemplele sunt prea multe pentru a fi citate aici.

⁸ Teodor E 2004a.

⁹ Inexact. Sărata Monteoru este, ea însăși, o “văgăună”, ca și valea Budureasca din apropiere.

analiză. Faptul că starea de conservare a obiectelor arheologice poate pricinui serioase probleme expertizelor de laborator este un fapt bine cunoscut¹⁰. Oricum, situația din muzeele românești este cea pe care o știm și trebuie să căutăm soluții la problemele așteptate și neașteptate. O prioritate a proiectului, chiar din faza de execuție următoare, vor fi „citirile de constanță”, pentru a verifica acuratețea diagnosticului de laborator. Ansambluri arheologice care să ofere condițiile unor astfel de teste nu sunt multe; o oportunitate o oferă însă chiar Tezaurul de la Cioclovina, programat pentru faza 3 a proiectului.

Fără a ne mai referi aici pe larg la eforturile colectivului de a disemina rezultatele proiectului, trebuie să invit cititorul să viziteze site-ul de proiect (www.romanit.ro), unde, la secțiunea Resurse, va găsi câteva baze de date aflate la dispoziția marelui public, între care bibliografia proiectului (care tocmai a fost chipată cu un nou filtru de căutare), un dicționar tehnic (terminologie de specialitate), un dicționar gemologic ilustrat (singurul accesibil, de limbă română), dar și baza de date GS-MS a colegului Marian Vorgolici de la IFIN. Aceste resurse sunt continuu actualizate, permițând oricui să urmărească evoluția proiectului de cercetare chiar și între fazele de raportare.

---

¹⁰ Părintele tehnicii de identificare a chihlimbarului baltic prin FTIR, Curt Beck, notează că identificarea acestui material este adevărată, statistic, numai în 97% din cazuri (Beck, Shennan 1991, 30), iar că distincția altor tipuri (exemplifică romanitul sau chihlimbarul sicilian) este foarte dificilă. Lista de rezultate a lui Beck probează că cca. 10% din piesele arheologice nu sunt identificabile din diverse motive, între care apariția unor contaminanți (Beck, Shennan 1991, 38-40).